

want dat betekent tenminste dat er keuzes gemaakt worden. Dat er in de Beurs of het Kaai een Nederlandstalige voorstelling minder wordt gespeeld, *tant pis*, voor de liefhebbers zijn er excellente auto- of treinverbindingen naar Gent of Antwerpen, om Leuven niet te vergeten.

Toegegeven, er wordt ook in *Monstertje Brussel* lippendienst bewezen aan de 'grootstedelijke context als artistiek netwerk', maar met die stelling wordt weinig aangevangen. Het monstertje wordt nagenoeg uitsluitend vanuit het Vlaamse getto benaderd. Bij de studie werd nauwelijks naar 'de overkant' gekeken. De Franstalige gesprekspartners zijn op één hand te tellen, over allochtonen wordt niet eens gesproken. Blijkbaar is dat het exclusieve terrein van de straathoekwerkers. Hetzelfde geldt overigens voor de VTi-studiedag die ter gelegenheid van het jongste Theaterfestival onder meer aan het Monstertje Brussel gewijd werd. Alle sprekers hadden de mond vol over Brussel als multicultureel gegeven, maar zowel aan de debatta-fel als in de zaal werd uitsluitend Nederlands gesproken.

Dat doet het vermoeden rijzen dat er in Brussel niet alleen een institutioneel probleem is, maar dat er ook een muur in de hoofden van de cultuurmakers zelf zit. Ik kan me vergissen maar ik heb sterk de indruk dat die zelf allerminst geïnteresseerd zijn in de meertalige, mul-

ticulturele problematiek. Laat in dat verband Dito'Dito de uitzondering zijn die de regel bevestigt. De tweetalige voorstelling *Ja ja maar nee nee* werd zo uniek, ja zelfs exotisch bevonden dat ze meteen een selectie voor het (vorige) Theaterfestival opleverde. De aanpak van Dito'Dito wordt interessant genoemd, maar veel navolging krijgt het gezelschap niet. Een verklaring daarvoor is wellicht dat ook in de culturele sector de multiculturaliteit nog altijd niet als een realiteit wordt beschouwd, als 'een zegen en een vloek', zoals Geert Van Istendael onlangs nog schreef. Multiculturaliteit is blijkbaar enkel goed genoeg om te belijden in een statement tegen het Vlaams Blok of desnoods als je olijven koopt op de zondagsmarkt aan het Zuidstation, maar in een theaterale context blijft de koudwatervrees groot, tenzij misschien in het enge hokje van het politieke theater. Er bestaat dus niet alleen geen Brussels theaterbeleid, maar ook geen Brussels theater (de genoemde uitzonderingen, en neem ook Bronks er nog maar bij, daargelaten).

Het 'onmogelijke' cultuurbeleid stimuleert dergelijke samenwerkingsverbanden niet, straft ze integendeel af, heet het. Dat lijkt meer een excuus dan een verklaring. Het klopt dat, zoals Dito'Dito in *Monstertje Brussel* zelf laat weten, 'er geen beleid is dat de openheid naar andere gemeenschappen, het doorbreken van de ei-

landwerking aanmoedigt'. 'Maar', zo voegen ze er meteen aan toe, 'tekenen van openheid vanuit de sector zijn ook maar van recente datum, en het is toch vanuit de sector dat het moet uitgaan, niet vanuit het beleid.' En daar knijpt het schoentje. Een gebrek aan structuren kan geen voldoende argument zijn om artistieke wegen onbegaan te laten. Kunstencentra zelf zijn toch ook ontstaan uit een artistieke noodzaak. De institutionele structuur kwam er pas veel later. Niet dat we daar trots op moeten zijn maar zo werkt het politieke bestel nu eenmaal: eerst komt de maatschappelijke realiteit, pas dan de wetgevende omkadering. De gebrekkige overheid is een gemakkelijk slachtoffer om het eigen falen op af te wentelen. 'Calimero-strategie' noemt Luc Huysse dat afschuiven van de eigen verantwoordelijkheid, naar het pruilende tekenfilmkuikentje. De institutionele structuur van Brussel maakt een coherent cultuurbeleid allerminst evident, maar van de hoofdstedelijke theatermakers mag iets meer verwacht worden dan dat ze dat, huilend in een hoekje, vaststellen. Het is vooralsnog wachten op meer kunstenaars met voldoende lef en interesse in hun stad om de overheid te dwingen structuren te bouwen waarin die hoofdstedelijke inspiratie kan gekanaliseerd worden.